

สนุกกับภาษาไทยด้วยการร้องเพลง

วิภาฤดี วิภาวิน*

“ชั่วโมงต่อไป มาเรียนสาระการเรียนรู้ภาษาไทยกันนะคะ” หลังจากหมดชั่วโมงเรียนสาระการเรียนรู้อื่นแล้ว คุณครูบอกให้นักเรียนเตรียมตัวเพื่อเรียนสาระการเรียนรู้ภาษาไทยต่อไป แต่แล้วก็มีเสียงบ่นของนักเรียนออกมาว่า “ว่า ... สาระการเรียนรู้ภาษาไทยอีกแล้ว ต้องง่วงนอน ต้องหลับอีกแล้ว น่าเบื่อจริงๆ เลย” เสียงนักเรียนหลายคนเริ่มบ่น เมื่อต้องเรียนสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเพราะสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นสาระการเรียนรู้ที่นักเรียนไม่ค่อยให้ความสนใจ หรือให้ความสนใจน้อย เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องที่รู้ และใช้กันเป็นประจำอยู่แล้ว อีกทั้งบทเรียนไม่สนุกและภาษาไทยส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระได้แก่ กฎเกณฑ์ทางภาษา หลักการใช้ภาษา ซึ่งจะมีไวยากรณ์ มาตราตัวสะกด ไตรยางค์ ชนิดของคำ ฯลฯ ซึ่งบางครั้งต้องท่องจำ ทำให้บทเรียนน่าเบื่อ ไม่น่าสนใจ และไม่ยากจำ จะมีวิธีไหนบ้าง ที่จะทำให้นักเรียนที่ไม่ชอบเรียน เพื่อที่เรียนสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลับมารักมาสนใจเล็งเห็นคุณค่า และความสำคัญของภาษาไทย เพราะภาษาไทยที่เป็นภาษาประจำชาติเป็นเครื่องมือสื่อสารของคนไทย

วิธีการสำคัญที่ครูผู้สอนจะให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ อยากเรียนสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในชั้นเรียนได้นั้นคือกลวิธีสอน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ครูผู้สอนจะต้องสรรหา และคัดเลือกวิธีสอนที่หลากหลายมาใช้ โดยพิจารณาเลือกวิธีสอนที่เหมาะสม ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่จัดขึ้นในทักษะต่างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้วิธีสอนภาษาไทยมีมากมาย อาทิ เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การแสดงละคร การอภิปราย การใช้บทเรียนสำเร็จรูป การใช้เกม การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ การใช้สถานการณ์จำลอง การเล่นเกมปริศนาคำทาย การใช้นิทาน การใช้เกม และการใช้เพลง

แต่โดยทั่วไปจะสังเกตเห็นได้ว่า มนุษย์ไม่ว่า เด็ก วัยรุ่น ผู้ใหญ่ คนชรา ต่างชอบความรื่นรมย์ ชอบการร้องรำ การฟังเพลง ไม่ว่าจะเป็นอยู่ในสถานที่ทำงาน ที่บ้าน ที่ร้านอาหาร ที่ห้างสรรพสินค้า ในรถยนต์ และการจัดงานรื่นรมย์ต่างๆ นั้นเป็นเพราะว่าเสียงเพลงเป็นสื่อที่เข้าหาผู้คนได้ง่าย และเข้าถึงผู้คนอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะพบว่า ปัจจุบันการร้องเพลงคาราโอเกะ เข้ามาเป็นที่นิยมชมชอบ แม้แต่เด็กเล็กที่อ่านหนังสือไม่ออก แต่พอได้ยินเสียงเพลงจะพยายามจำและพยายามร้องเพลง แสดงให้เห็นว่าเด็กจะให้ความสนใจในการร้องเพลง จุดนี้เองอาจจะทำให้ครูผู้สอนใส่นี้อารมณ์ที่เป็นสาระต่างๆ และใส่ทำนองเพลงที่คุ้นเคย อาจจะเป็นบทเพลงที่มีทำนองเป็นที่รู้จักกันทั่วไป หรืออาจจะใช้ทำนองที่รู้จักกันดีตามยุคสมัย เพราะจะทำให้เด็กเข้าใจบทเรียนได้รวดเร็วกว่า

* ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

การอธิบายหรือบอกให้ท่องจำ และเพลงจะทำให้บรรยากาศในการเรียนสนุกสนาน ทั้งนี้ สนิท สัตโยภาส (อ้างใน ผ่องศรี สุริยะป้อ) ให้ข้อเสนอแนะว่าผู้สอนสามารถนำบทเพลงไปใช้ในการกระบวนการเรียนการสอนได้ ดังนี้

1. ใช้ในการสอนให้เด็กเริ่มเรียน เพื่อให้เด็กเกิดความคุ้นเคย สนุกสนาน ได้ความรู้
2. ใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อสร้างความสนใจให้อยากเรียน
3. ใช้ในการดำเนินการสอนโดยให้ร้องเพลงประกอบการแสดงท่าทางตามเนื้อเรื่อง หรือ ร้องเพื่อจดจำ รายละเอียด
4. ใช้ในการสรุปบทเรียนเพื่อให้ได้ คติธรรมสอนใจ ได้แนวคิดและจดจำได้อย่างรวดเร็ว หรือ เพื่อสรุปเนื้อหาที่เรียนมาทั้งหมด
5. ใช้ประเมินผลการเรียนการสอน โดยนำเพลงมาให้ให้นักเรียนร้อง ครูเฝ้าสังเกตการเปล่งเสียงของนักเรียน

นอกจากนี้ อวยชัย ผกามาต (อ้างใน ผ่องศรี สุริยะป้อ) ได้กล่าวถึงโอกาสการนำเพลงมาประกอบการเรียนการสอน สามารถใช้ได้หลายโอกาส ดังนี้

1. นำเข้าสู่บทเรียนเพื่อจูงใจ ได้รับความสนใจเรื่องราว หรือบทเรียน
2. ใช้ประกอบกิจกรรมหรือใช้ดำเนินการสอนโดย
 - 2.1 ประกอบหรือขยายเนื้อหาบทเรียน ในกรณีที่ได้แต่งเพลงเพื่อการนี้ โดยเฉพาะนักเรียนจะจำได้ดีกว่าเนื้อหา โดยทั่วไปที่อาจสั่งไปหรือไม่ชัดเจนพอ
 - 2.2 จัดเป็นสื่อฝึกทักษะการออกเสียงบางคำ เช่น คำควบกล้ำ ร ล ว ฯลฯ
 - 2.3 จัดเป็นสื่อฝึกทักษะการพูด การแสดงความคิดเห็น หรือฝึกทักษะสัมพันธ์
 - 2.4 จัดเป็นสื่อฝึกหาคำคล้องจองสัมผัส เป็นตัวอย่างในการฝึกแต่งคำประพันธ์
 - 2.5 จัดเป็นสื่อในการฝึกการใช้โวหารต่างๆ ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปราย
 - 2.6 จัดเป็นสื่อสัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ
3. ใช้ในการสรุปบทเรียนหรือประเมินผลการเรียน นักเรียนได้ความคิดรวบยอด คติสอนใจ ทำให้จำได้รวดเร็ว และดีกว่าสรุปโดยทั่วไป
4. ใช้เป็นกิจกรรมสลับแทรกบทเรียน เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ คลายความตึงเครียด หรือแก้ความเบื่อหน่าย แต่ต้องจัดอย่างเหมาะสมทั้งเนื้อหา และปริมาณ การนำเพลงมาใช้อาจเปิดแผ่นเสียง แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพ วิทยู เทปวิทยากร ผู้สอนร้องเอง ผู้สอนร่วมร้องกับนักเรียน หรือนักเรียนร้องเอง (ทั้งกลุ่มหรือเดี่ยว) อาจจะสัมพันธ์กับบทเรียนโดยตรงหรือไม่ก็ได้ ควรมีการเคาะจังหวะหรือปรบมือ หรือทำท่าทางประกอบตามความเหมาะสม
5. ใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอน สำหรับนักเรียนชั้นเด็กเล็ก หรือ เด็กเริ่มเรียน เพราะนักเรียนจะสนใจ มีความสนุกสนาน เกิดความคุ้นเคย มีเจตคติที่ดีต่อบทเรียน ต่อครูและต่อโรงเรียน ทำให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจ และจดจำได้แม่นยำ แม้ในขณะที่ยังอ่านหนังสือไม่ได้

ขณะเดียวกันแนวทางการเลือกเพลงมาใช้ประกอบการเรียนการสอน ครูผู้สอนสามารถทำได้หลายลักษณะ ดังนี้

1. ครูเลือกเพลงที่ผู้อื่นแต่งไว้แล้วมาใช้ โดยเนื้อร้องทำนอง สัมพันธ์กับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้
2. ครูแต่งเนื้อเพลงใหม่ แต่ใช้ทำนองเพลงยอดนิยม หรือเลียนทำนองเพลงที่มีอยู่เดิม หรือทำนองเพลงท้องถิ่น หรือทำนองเพลงที่นักเรียนคุ้นหู

3. ครูแต่งเนื้อร้องและทำนองเพลงง่าย ๆ
4. ครูดัดแปลงเนื้อเพลงและทำนองเพลงเล็กน้อยที่ร้องได้ง่าย และสอดคล้องกับบทเรียน
5. ครูและนักเรียนช่วยกันแต่งเนื้อเพลง และทำนอง หรือให้นักเรียนแต่งเนื้อเพลงแล้วใส่ทำนอง หรือเลียนแบบทำนองเพลง แล้วแต่ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

สำหรับการแต่งเพลงสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ทางผู้เขียนได้ให้นิสิตวิชาเอกการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ได้แต่งเพลงเพื่อประกอบการสอน โดยเลือกวิธีที่สอง คือ แต่งเนื้อเพลงใหม่ แต่ใช้ทำนองเพลงยอดนิยมนิยม หรือเลียนทำนองเพลงที่มีอยู่เดิม ทำนองเพลงที่นักเรียนคุ้นหู เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้ และท่องจำได้ง่าย โดยสอดแทรกความรู้ จะทำให้บทเรียนสนุกสนานน่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

ตัวอย่างบทเพลงการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่แต่งโดย นิสิตเอกการประถมศึกษาชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

เพลงอักษรกลาง

ทำนอง มาทำไม

คำร้อง นายนิติศักดิ์ พูลเกษม

ศิลปิน เบิร์ด อัลบั้ม ชูระดับแขก

รหัส 441031042 เอกการประถมศึกษา

อักษรกลาง คิดถึงก็เลยต้องมา

ดูเวลามาหามาจำสักที

ดูไม่ยากมาลองมาจำสักที

ลองดูซิ ท่องเอา ท่องเอา ท่องเอา

* ก จ ด ต ฎ ฏ บ ป อ ก จ ด ต ฎ ฏ บ ป อ

ไก่ จิก เด็ก ตาย (เฎ็ก ฎาย) บน ปาก โอ่ง

ไก่ จิก เด็ก ตาย (เฎ็ก ฎาย) บน ปาก โอ่ง

ลองท่องดูซิ

ท่องสักทีก็ดีขึ้น

น้องท่องดูแล้ว

ท่องดูแล้วไม่ยากเลยคะ

ท่องอักษรกลาง

แค่ 9 ตัวไม่ยากนะจ๊ะ

ท่องอักษรกลาง

น้องท่องได้เพราะใจสั่งมา

เพลง คำเป็นคำตาย

ทำนอง : ลูกทุ่งลิซึ่ม

คำร้อง น.ส.อุทัยวรรณ แซ่ลิ้ม

ศิลปิน เตปาป่า

รหัส 451031029

* รำร้องกระจองอแง

แต่ข้าแต่คำเป็นคำตาย

เจ้าข้าเอ๋ยหนูจำสบาย

เจ้าข้าเอ๋ยหนูจำสบาย

ท่องจำขึ้นใจ

ก็คำตายคำเป็น

คำเป็นนั้นต้องจำให้ดี หลักการก็มีที่ไม่ต้องยากยุ่ง
คำเป็นหนูก็นึกเหมือนกัน ได้เรียนทุกวันมันก็เลยซับซ้อน
คำเป็นนั้นไม่ค่อยยากหรอก คำเป็นนั้นไม่ค่อยยากหรอก
ขอเพียงให้บอกแล้วจะท่องจนซึม (ซ้ำ*)

ประสมกับสระเสียงยาว แม่กงนั้นเล่าละเป็นตัวสะกด
แม่กม แม่เกย เหมือนกัน แม่กน เกว นั้นจำให้กระหึ่ม
เอา ไอ ละเพิ่มมาอีกหน่อย อำ ไอ ละเพิ่มมาอีกหน่อย
ท่องจำบ่อยๆ แล้วจะโจ๊ะพริ้มๆ (ซ้ำ*)

คำตายนั้นก็ตรงข้ามกัน สระเสียงสั้นพร้อมมาตราสะกด
แม่กก แม่กด ด้วยกัน แม่กบด้วยนั้นมันจะได้ซับซ้อน
คำตายนั้นก็ไม่ว่าหรอก คำตายนั้นก็ไม่ว่าหรอก
ขอบอกๆ แล้วจะโจ๊ะพริ้มๆ (ซ้ำ*)

สำหรับการจัดการเรียนสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในครั้งต่อไป คงไม่ยากที่ครูผู้สอนจะทำให้ให้นักเรียนเกิด
ความสนุกสนานจากการร้องเพลง ได้รับความรู้จากเนื้อหาที่สอดแทรกไปกับบทเพลง นอกจากนี้จะทำให้นักเรียน
เล็งเห็นคุณค่าและความสำคัญของสาระภาษาไทยขึ้นอีกด้วย

ดังคำกลอนที่กล่าวไว้ว่า อันดนตรีมีคุณทุกอย่างไป ย่อมใช้ได้ดังจินดาคำบริบูรณ์ คงเปรียบได้กับการ
นำบทเพลงและดนตรีมาใช้ให้เกิดคุณค่าคงจะไม่ผิดนัก ทั้งนี้ผู้ที่ผู้ใช้จะนำบทเพลงและดนตรีนำไปใช้ให้เหมาะสม
กับบริบทต่อไป

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. หนังสือชุดความรู้ภาษาไทย ทักษะภาษานานาวิธี. กรุงเทพฯ: 2541

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: 2544

ผ่องศรี สุริยะป้อ. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้เพลง.

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2545